

SOUČASNÉ VZTAHY NATO-RUSKO

Jak se změnily po ruské intervenci na Ukrajině

- » **Kvůli ruské anexi Krymu přerušila Severoatlantická aliance veškerou oficiální spolupráci s Ruskem.**
- » **Neoficiální komunikace mezi NATO a Ruskem však probíhá i nadále.**

Vztahy Severoatlantické aliance a Ruska jsou v současnosti negativně ovlivněny a z velké části i paralyzovány vývojem událostí, které následovaly po ruské vojenské intervenci na Ukrajině v březnu 2014. Aliance anexi odsoudila a od té doby věnuje ruským zahraničněpolitickým aktivitám zvýšenou pozornost. Jde především o ruskou přítomnost na Krymu a v Sýrii.

Oficiální vztahy mezi Aliancí a Ruskem existují na diplomatické

„Členské státy NATO odsuzují ruskou nelegální vojenskou intervenci na Ukrajině. Neuznáváme ruský nelegitimní pokus anektovat Krym, Rusko jím porušilo mezinárodní právo.“

Oficiální prohlášení ministrů zahraničí členských států NATO (duben 2014)

nebo opakované porušování suverenity některých států (od anexy Krymu až po narušování vzdušného prostoru Turecka na podzim roku 2015). K ostrým výměnám názorů dochází mezi Moskvou a NATO také ohledně možného navyšování počtu aliančních vojáků v Pobaltí, ale i nebezpečnému střetávání ruských a aliančních letadel v mezinárodním vzdušném prostoru.

Objevují se i radikální, byť neoficiální, názory na budoucnost spolupráce NATO-Rusko. Podle nového polského ministra zahraničí Witolda Waszczykowského by dohoda o spolupráci Aliance s Ruskem z roku 1997 měla být vypovězena, jelikož nezaručuje „stejnou úroveň bezpečnosti“ pro všechny členy NATO tím, že deklaruje úmysl Aliance nerozmísťovat jaderné zbraně na území nových členských zemí NATO.

Příliš blízka setkání ve vzduchu

V roce 2007 obnovilo Rusko hlídkové lety svých strategických bombardérů v oblasti Severního a Baltského moře, Arktidy a nad Atlantickým, Tichým a Indickým oceánem. Vrátilo se tak ke své někdejší praxi (i praxi SSSR). Podle ruského prezidenta Vladimira Putina bylo obnovení těchto letů nutné kvůli bezpečnosti země a protože Rusko bylo v roce 1992 jedinou zemí, která tyto lety ukončila. Kromě demonstrace síly slouží tyto lety i k podpoře ruských



Neoznačení ruští vojáci na Ukrajině, 2014

a politické úrovni od roku 2002 v rámci Rady NATO-Rusko (NRC, NATO-Russia Council). **Od dubna 2014 je však veškerá praktická civilní i vojenská spolupráce Severoatlantické aliance a Ruska přerušena, čímž NATO zareagovalo na ruskou anexi Krymu.** Poslední zasedání NRC na diplomatické úrovni proběhlo v červnu 2014. Činnost NRC byla přitom již jednou pozastavena - od srpna 2008 do března 2009 po ruské intervenci v Gruzii.

Severoatlantická aliance nesouhlasí s některými aktivitami ruské zahraniční politiky.

Jde zejména o ruskou vojenskou přítomnost v Sýrii, výběr cílů ruského bombardování v Sýrii,

Co je Rada NATO – Rusko:

- » Slouží jako hlavní orgán pro spolupráci NATO s Ruskem, členské státy Aliance a Rusko jsou v NRC rovnými partnery, tj. každý člen NRC má právo veta na návrh rozhodnutí
- » Založena na summitu NATO v Římě v roce 2002
- » Funguje jako platforma pro konzultace, společné rozhodování a společné akce
- » Scházela se alespoň 1x měsíčně na úrovni velvyslanců a vojenských zástupců, 2x ročně na úrovni ministrů obrany a ministrů zahraničních věcí a náčelníků generálních štábů, a příležitostně na úrovni hlav států a vlád
- » Zaznamenala největší úspěchy ve společném boji proti terorismu, boji proti pirátství, společném působení v Afghánistánu, výcviku afghánských a středoasijských odborníků na boj proti narkotikům, sdílení informací ohledně společné vzdušné iniciativy, spolupráce v oblasti vědy a výzkumu, pořádání společných vojenských cvičení



zahraničnopolitických cílů, vč. snahy využít ve svůj prospěch prostor Arktidy. Kromě bombardérů létají ruské stíhačky také poblíž hranic států na severu Evropy a v oblasti Baltského moře. Některé manévry ruských letounů v blízkosti záchytných stíhačů hrozily kolizí. Kvůli nedostatečné identifikaci ruských strojů byla v několika případech ohrožena i civilní dopravní letadla.

Mohutnější ruská vojenská cvičení

Rusko v posledních několika letech pořádá četná vojenská cvičení, která jsou několikrát větší než cvičení alianční. V období 2013-2014 i Rusové pořádali hned šest mohutných cvičení, kterých se pokaždé zúčastnilo mezi 65 000 a 160 000 vojáků.

Aliance oproti tomu uspořádala v těchto letech velká vojenská cvičení jen dvě, do nichž se zapojilo okolo 12 500 vojáků. Aliance je však aktivní jinak. Jen v roce 2015 se uskutečnily dva veřejné přejezdy americké techniky přes území několika členských států NATO. Přejezdy vyjadřovaly solidaritu USA s jejich aliančními spojenci.

USA v Evropě rozmisťují svou techniku, např. v únoru 2015 do Německa přiletěly americké bitevní letouny A-10 Thunderbolt a na konci října 2015 dorazilo více než 60 kusů amerického vojenského vybavení do Litvy. Členské státy NATO uvažují o zvýšení počtu aliančních vojáků v Litvě, Lotyšsku, Estonsku a Polsku. V říjnu až listopadu 2015 probíhalo ve Španělsku, Portugalsku a Itálii největší alianční vojenské cvičení od roku 2002. Cvičení s názvem Trident Juncture se zúčastnilo celkem 36 000 vojáků z 30 různých zemí světa. Aliance přizvala Rusko, aby se cvičení zúčastnilo jako pozorovatel.

Neformální komunikace NATO a Ruska

Neoficiální dialog mezi Ruskem a Severoatlantickou aliancí i přes nefunkčnost Rady NATO-Rusko stále probíhá. Představitelé Ruska a Aliance se od dubna 2014 sešli hned několikrát. V roce 2015 se generální tajemník NATO Jens Stoltenberg a ruský ministr zahraničí Sergej Lavrov setkali v květnu a v září, přičemž naposledy projednávali potřebu předvídatelnosti a transparentnosti vojenských aktivit a situaci v Sýrii. Generální tajemník NATO požádal o konstruktivní přístup Moskvy k řešení konfliktu v Sýrii. Dění v Sýrii a na Ukrajině probíral také ruský prezident Vladimir Putin se svým americkým protějškem Barackem Obamou na bilaterální schůzce na okraj zasedání Valného shromáždění OSN na konci září 2015. V souvislosti s neklidnou situací v Sýrii se Moskva s Washingtonem dohodly také na konkrétních pravidlech o vzdušné bezpečnosti, která by měla předejít nebezpečným situacím a možným kolizím amerických a ruských letounů. K jistému pokroku dochází také v případě Ukrajiny, kde se lídři Ruska, Francie, Německa a Ukrajiny snaží o implementaci Dohody z Minsku. Aliance tuto aktivitu vřele vítá.



Britská stíhačka Eurofighter Typhoon doprovází ruský strategický bombardér Tu-95

„Všechny programy NATO a Ruska, které dříve fungovaly, jsou nyní na pracovní úrovni nefunkční.“

Náměstek ruského ministra zahraničí Alexej Meškov (červen 2015)

Bibliografie a zdroje k tématu:

- » NATO. Press Releases (http://www.nato.int/cps/en/natohq/press_releases.htm).
- » NATO (2015). NATO's relations with Russia (http://www.nato.int/cps/en/natolive/topics_50090.htm).
- » NATO (2015). Statement by NATO Secretary General Jens Stoltenberg following his meeting with Russian Foreign Minister Sergey Lavrov (http://www.nato.int/cps/en/natohq/opinions_119871.htm).
- » NATO Library (2015). NATO – Russia Relations: Articles (<http://www.natolibguides.info/nato-russia/articles>).
- » NATO Library (2015). NATO – Russia Relations: Official Texts (<http://www.natolibguides.info/nato-russia/documents>).
- » natoaktual.cz (2015). Válečné hry Východu a Západu. Ruská cvičení jsou neporovnatelně větší (http://www.natoaktual.cz/srovnani-vojenskyh-cviceni-ruska-a-nato-fpv--na_zpravy.aspx?c=A150320_134135_na_zpravy_m00).
- » Do Litvy dorazili noví američtí vojáci a jejich vybavení (29.10. 2015) http://www.natoaktual.cz/na_media.aspx?r=na_media&c=A151030_112608_na_media_m02#--do-litvy-dorazili-novi-americti-vojaci-a-jejich-vybaveni
- » Kerry a Lavrov se setkají ve Vídni, tématem bude Sýrie (23.10. 2015) http://www.natoaktual.cz/na_media.aspx?r=na_media&c=A151023_152255_na_media_m02#--kerry-a-lavrov-se-setkaji-ve-vidni-tematem-bude-syrie
- » Začne největší vojenské cvičení NATO od roku 2002 (19.10. 2015) http://www.natoaktual.cz/na_media.aspx?r=na_media&c=A151019_162022_na_media_m02#--zacne-nejvetsi-vojenske-cviceni-nato-od-roku-2002
- » NATO odsoudilo průnik ruských stíhaček do tureckého vzdušného prostoru (6.10. 2015) http://www.natoaktual.cz/nato-odsoudilo-prunik-ruskych-stihacek-do-tureckeho-vzdusneho-prostoru-1qv--na_media.aspx?c=A151006_165230_na_media_m02
- » Rusko začalo s bombardováním v Sýrii, Západ kritizuje výběr cílů (1.10. 2015) http://www.natoaktual.cz/na_media.aspx?r=na_media&c=A151001_170912_na_media_m02
- » Obama And Putin Discuss Syria In 'Business-Like' Meeting <http://www.npr.org/sections/thetwo-way/2015/09/28/444163951/president-obama-to-address-u-n-before-meeting-with-putin>